

8. juli 2018

Behold Finnmark og sats på utbygging

Etter stortingsvedtaket om sammenslåing av Troms og Finnmark er iveren for omkamp uvanlig sterk. Kanskje har viktige argumenter blitt undervurdert.

Avstandene alene gir grunn til å undres hva man egentlig mener å oppnå med sammenslåing av Troms og Finnmark. Men i alle fall er det ikke de vanlige hensyn men et overordnet forhold som bør være avgjørende: Finnmarks utsatte strategiske situasjon krever særbehandling.

Utgangspunktet er enkelt: I det lange løp vil vi ikke kunne hevde råderetten over et landområde vi ikke bebor dersom tilgrensende russerne ønsker å overta det. Befolkningen i Finnmark må opprettholdes. Trolig må den også økes for å sikre en bred økonomisk og kulturell utvikling som hever vårt krav på landet over tvil. Argumentet forsterkes dersom klimautviklingen gjør Nordområdene enda mer utviklingsverdige for Russland. Her er det ikke snakk om vanlig distriktpolitikk, men om sikkerhetspolitikk i vid forstand, et nasjonalt ansvar som krever særordninger og betydelig finansiering.

Dette er ingen ny tanke. I 1990 ble Tiltakssonen for Finnmark og Nord-Troms opprettet for å styrke næringsbetingelsene og stanse avfolkning. Foruten Finnmark fylke omfatter sonen de syv nordligste kommunene i Troms: Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen, Karlsøy, Lyngen og Storfjord. Tiltakene er omfattende:

- Fritak for arbeidsgiveravgift
- Nedskrivning av studielån med inntil 10 % av opprinnelig lånegrunnlag, begrenset til 25.000 kroner, per år
- Fritak for el-avgift på forbruk
- Reduksjon i personbeskatningen
- Øket barnetrygd

Virkingen av tiltakene har blitt vurdert flere ganger, senest meget grundig i 2012¹. Alt tyder på at spesielt de personlig rettede tiltakene virker. (Tilflyttede som blir boende benytter seg ofte av tiltakene, fraflyttede har i liten grad benyttet dem.) Etter lang tids nedgang synes utviklingen nå snudd i Finnmark med en økning på 0,5 % til vel 76 000 personer i 2017. Det er for tidlig å si om trenden er varig. Den langsiktige utfordringen for utviklingen av næring og annen virksomhet er derimot ikke under

kontroll². Det vil utvilsomt kreves mer omfattende tiltak og bevilgninger, hvor nøkkelen er tett samarbeid mellom fylkeskommunale og sentrale myndigheter.

Løsningen kan være at de syv «tiltakskommunene» i Nord-Troms overføres til Finnmark fylke som med oppbygging av en tilstrekkelig stab tillegges et hovedansvar for utviklingen, med direkte linjer til relevante organer i Oslo - og i Tromsø, for den del.

5

¹ <https://www.regjeringen.no/link/5f04cacd00bc4d949b6eeb454e029044.aspx?id=2308218>

² Evalueringen av Tiltakssonen (2012) anbefaler å forenkle reglene for arbeidsinnvandring fra Russland og å styrke norskopplæringen for disse. Gitt de seneste årenes utvikling av Russlands syn på tilgrensende landområder med russisk-talende befolkning må dette vurderes kritisk.